Тақризи

муқарризи расмӣ ба диссертатсияи Мулоева Нишона Сангмадовна дар мавзуи «Мавқеи жанри репортаж дар барномаҳои иттилоотии телевизион (дар мисоли шабакаҳои телевизионии «Тоҷикистон» ва «Ҷаҳоннамо» (солҳои 2010-2022))» барои дарёфти дараҷаи илмии доктори фалсафа (PhD) - доктор аз рӯйи ихтисоси 6D050400 – Рӯзноманигорӣ (6D050401 – Рӯзноманигорӣ)

Истиқлолияти давлатӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон боис гардид, то соҳаи телевизион рушд намояд, ки он дар пурра намудани фазои иттилоотии кишвар ба аҳамияти калон молик мебошад. Вобаста ба ин ба таҳқиқи илмӣ кашидани фаъолияти шабакаҳои телевизионии кишвар дар мавзуи «Мавқеи жанри репортаж дар барномаҳои иттилоотии телевизион (дар мисоли шабакаҳои телевизионии «Тоҷикистон» ва «Ҷаҳоннамо»)» ба нафъи илм дар соҳаи журналистикаи телевизион мебошад. Мавзуи таҳқиқии мавриди назар аз зумраи мавзуъҳо ва масоили пажӯҳишиест, ки ба самти журналистика ва шиносномаи ихтисоси илмии 6D050400 – Рӯзноманигорӣ (6D050401 – Рӯзноманигорӣ) **мувофиқат менамояд.**

Аҳамияти мавзуи рисолаи диссертатсионии Мулоева Нишона Сангмадовна дар мавзуи «Мавқеи жанри репортаж дар барномаҳои иттилоотии телевизион (дар мисоли шабакаҳои телевизионии «Тоҷикистон» ва «Ҷаҳоннамо» (солҳои 2010-2022))» дар он зоҳир мешавад, ки асри XXI- ро асри иттилоот меноманд, дар он ҳамон кишваре пешсафу рушд мекунад, ки аҳолиаш сари вақт бо рӯйдодҳои муҳими ватанӣ ва хориҷӣ бохабар мегардад. Яъне итилооти саривақтӣ шаҳрвандонро ба роҳи дурусти созандагиву пешбарандагӣ ва бо ин ба рушди тамоми соҳаҳои муҳими ҷомеа мебарад. Дар ин самт барномаҳои иттилоотии шабакаҳои телевизионӣ, махсусан аз байни жанрҳои хабарии телевизион жанри репортаж нақши муҳим ва ҳалкунанда мебозад. Аз ин рӯ, интихоб ва ба пажӯҳиш кашидани мавзуи «Мавқеи

жанри репортаж дар барномаҳои иттилоотии телевизион (дар мисоли шабакаҳои телевизионии «Тоҷикистон» ва «Ҷаҳоннамо»)» саривақтӣ ва **мубрам** арзёбӣ мегардад.

Навгонии илмии диссертатсия дар он зоҳир меёбад, ки масъалаҳои вижагиҳо, умумияту фарқият, таносуби истифода ва мавқеи жанри репортаж дар барномаҳои иттилоотии шабакаҳои телевизионии «Тоҷикистон» ва «Ҷаҳоннамо» дар шакли рисолаи диссертатсионӣ бори аввал баррасӣ шудаанд.

Эътимоднокии натиҷаҳои таҳқиқ бо он собит мешаванд, ки дар таҳқиқи диссертатсионӣ аз консепсияҳои илмӣ ва назарии журналистикаи ватанию хориҷӣ истифода шудаанд. Дар маҷмуъ, дараҷаи эътимоднокии натиҷаҳои таҳқиқ аз дақиқияти маълумот, мутобиқат намудани ҳаҷми маводи таҳқиқ, коркарди натиҷаҳои таҳқиқ, ҳаҷми интишорот ва интихоби дурусти методҳои таҳқиқ бармеояд. **Хулоса ва тавсияҳо** дар асоси таҳлили илмии натиҷаҳои таҳқиқи назарӣ пешниҳод гардида, дурнамои мавзуи таҳқиқӣ муайян шудааст.

Аҳаммияти назарии таҳқиқ дар он зоҳир мешавад, ки натиҷаи таҳқиқот ва хулосаҳои пешниҳодгардида донишҳои назариявиро дар бораи мавқеи жанри репортажи телевизионӣ васеъ намуда, метавонанд дар омӯзишҳои оянда истифода бурда шавад. Мазмуну муҳтавои диссертатсия дар пажӯҳиши жанри репортаж ҳамчун яке аз жанрҳои асосии телевизион замина фароҳам меоварад. Рисолаи диссертатсионии мазкур дар шинохти жанри репортажи телевизионӣ, мавқеи он дар барномаҳои иттилоотии шабакаҳои телевизионии ватанӣ манбаи нави илмӣ буда, дар шароити Ҷумҳурии Тоҷикистон объекти нави пажӯҳиши илмӣ ба ҳисоб меравад. Диссертатсияи мазкурро метавон барои таҳияи рисолаҳои илмӣ ҳамчун сарчашма истифода намуд. Натиҷаҳои пажӯҳиш барои такмили шинохти мавқеи жанри репортаж дар барномаҳои иттилоотии шабакаҳои телевизиони ватанӣ, татбиқи

вазифаҳои идораи барномаҳои иттилоотӣ, ташкили курсу семинарҳо ва таҳияи китобу воситаҳои таълимӣ мусоидат мекунад.

Диссертант доир ба мавзуи диссертатсия 8 мақолаи илмӣ ба нашр расонидааст, ки аз ин номгӯй 3 мақола дар маҷаллаҳои тақризшавандаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ба чоп расидаанд. **Маводи интишоргардида** нуктаҳои асосӣ, натиҷаҳо ва мазмуни диссертатсияро инъикос намуда, саҳми шахсии муаллифро собит менамоянд.

Диссертатсияи Мулоева Нишона Сангмадовна аз муқаддима, ду боб, шаш фасл, хулоса, тавсияҳо оид ба истифодаи амалии натиҷаҳои таҳқиқ, рӯйхати адабиёт ва нашри таълифоти илмӣ дар мавзуи диссертатсия иборат буда, вобаста ба фарогирии мавзуъ дар навбати худ ҳар боб ба фаслҳо ҷудо карда шудааст. Дар ҳар кадоме аз бахшҳои диссертатсия шеваи хуби таҳқиқ, саҳеҳ нишон додани маъхазҳо, муҳокимаю баҳси илмӣ ва натиҷагириҳои ҷолиб ба назар мерасанд.

Дар муқаддимаи диссертатсия мубрамии мавзуи таҳқиқ, дараҷаи таҳқиқи он, робитаи кор бо барномаҳо ва мавзуъҳои илмӣ, мақсаду вазифаҳо, объект ва мавзуи таҳқиқ, асосҳои назарӣ ва методологии таҳқиқ, сарчашмаҳои таҳқиқ, навгонии илмии диссертатсия, нуктаҳои асосии ба ҳимоя пешниҳодшаванда, аҳаммияти назарӣ ва амалии таҳқиқ, мутобиқати мавзуи диссертатсия бо шиносномаи ихтисоси илмӣ, саҳми шахсии довталаби дараҷаи илмӣ, тасвиби амалии натиҷаҳои таҳқиқ, нашри таълифоти илмӣ дар мавзуи диссертатсия ва сохтору ҳаҷми кор бо низоми муайян шарҳу баён ёфтаанд.

Дар диссертатсия мақсаду вазифаҳои мушаххас пайгирӣ шуда, **нуктаҳои асосие ба ҳимоя пешниҳод гардидаанд**, ки воқеан, дар илми журналистикаи тоҷик ва дар самти шинохту таҳқиқи мавқеи жанри репортаж дар барномаҳои иттилоотии телевизионӣ аҳаммияти вижаи илмӣ доранд.

Боби якуми диссертатсия «Репортаж дар низоми жанрҳои иттилоотӣ» унвон гирифта, иборат аз се зербоб мебошад. Фасли аввали боби якум «Вижагиҳои жанри репортаж» ном дошта, дар он ба махсусиятҳои хоси жанри репортаж дар барномаҳои иттилоотии шабакаҳои телевизионии ватанӣ таваҷҷуҳ зоҳир карда шудааст.

Зербоби дуюми боби аввал «Репортаж ва ҳисобот (гузориш): умумият ва фарқ» ном дошта, дар он вижагиҳои умумӣ ва фарқкунандаи жанрҳои хабарии репортаж ва ҳисоботи (гузориши) телевизионӣ ва ғалатфаҳмии маънии калимаи гузориш ва риояи талаботи жанрӣ ба пажӯҳиш кашида шудаанд. Муаллифи рисолаи диссертатсионӣ баъди омӯзишу пажӯҳиши мавзуи интихобшудаи диссертатсия ба хулосаи лозимӣ омада, зикр меанамояд, ки «Ғалате, ки дар аксар шабакаҳои телевизионии Тоҷикистон ба чашм мерасад, ин байни жанрҳои репортаж ва ҳисобот (гузориш) фарқ нагузоштан ва ё жанри ҳисоботро надониста жанри репортаж донистан аст».

Фасли сеюми боби аввал - «Технологияи иноватсионӣ ва таҳаввулоти жанри репортаж» ба таҳқиқи масъалаҳои навгониҳои муосири технологияи телевизионӣ ва таҳаввулоти жанри репортаж мувофиқ ба талаботи замони имрӯза бахшида шудааст.

Боби дуюми диссертатсия - «Таносуби корбурди жанри репортаж дар барномаҳои иттилоотии телевизионӣ» низ аз се зербоб иборат мебошад. Дар фасли аввали боби дуюм - «Хусусиятҳои барномаҳои иттилоотӣ ва жанри репортаж дар телевизиони «Тоҷикистон»» вижагиҳои барномаҳои хабарии телевизионӣ ва нақши жанри репортаж дар барномаҳои хабарӣ ва роҳҳои ҷолибгардонии он дар шабакаи телевизиони «Тоҷикистон» ба пажӯҳиш кашида шудааст.

Дар фасли дуюми боби дуюм «Мавқеи жанри репортаж дар барномаҳои иттилоотии телевизиони «Ҷаҳоннамо»» мавқеи жанри репортаж дар барномаҳои хабарии ин телевизион ба таҳқиқ кашида

шудааст. Диссертант баъди таҳлилу омӯзиши амиқ ба хулосаи илмӣ омада, чунин зикр менамояд: «Репортажро дар шабакаи телевизионии «Ҷаҳоннамо» вохӯрдан мумкин аст, аммо хеле кам. Ҳол он ки маҳз бо истифода аз жанри репортаж дар мавзуъҳои муҳим сюжетҳои заруриро таҳия намудан ба манфиати кор хоҳад буд. Чи қадаре, ки дар барномаҳои иттилоотӣ аз жанри репортаж бисёртар истифода бурда шавад, ҳамон қадар барномаи иттилоотӣ рангоранг ва диққатҷалбкунанда гардида, мавқеи жанри репортаж баланд мегардад».

Дар зербоби сеюми боби дуюми диссертатсия - «Таҳлили таносуби истифодаи репортаж дар барномаҳои иттилоотии телевизионҳои «Тоҷикистон» ва «Ҷаҳоннамо»» пажӯҳиши таносуби истифодаи репортаж дар барномаҳои хабарии телевизионҳои «Тоҷикистон» ва «Ҷаҳоннамо» ба таҳқиқ кашида шудаанд.

Хулосаи диссертатсияи Мулоева Нишона Сангмадовна фарогири асоситарин ва муҳимтарин бардоштҳои илмии муаллиф буда, дар 7 банд фароҳам омадаанд ва истиноди заруриро дарбар гирифтааст. Мебояд таъкид кард, ки дар рисолаи диссертатсионии мазкур дар баробари комёбиҳои ба даст омада, баъзе норасоиҳо ба мушоҳида мерасанд, ки ислоҳи намудани онҳо ба нафъи диссертатсия хоҳад шуд:

1. Ба андешаи мо агар номи боби дуюми рисолаи диссертатсионӣ, ки «Таносуби корбурди жанри репортаж дар барномаҳои иттилоотии телевизионӣ» аст ислоҳ намуда, онро «Таърихи пайдоиш ва ташаккули жанри репортаж дар телевизион» номгузорӣ карда шавад, мазмунан боз ҳам беҳтар мебуд;

2. Агар зери унвонии «Истифода ва махсусиятҳои жанри репортаж дар шабакаҳои телевизионии «Тоҷикистон» ва «Ҷаҳоннамо»» боби алоҳида мешуд мантиқан ҷобаҷогузории бобу фаслҳои сохтори рисолаи диссертатсионӣ боз ҳам беҳтар мегашт;

3. Ба назари мо ҳангоми таҳқиқи мавзуъҳои вобаста ба жанрҳои журналистикаи телевизион барои таҳлили пурра ва ҳаматарафаи илмӣ маводи телевизиониро дар шакли мавзуии репортаж ба таҳлил кашидан зарур ва муҳим аст. Аз ин рӯ диссертантро лозим буд, ки ҳангоми таҳлили барномаҳои шабакаҳои телевизионӣ жанри репортажро ба гуруҳҳо тақсимбандӣ мекард, хуб мешуд;

4. Ба назари мо хронологияи рисола давраи тулониро дар бар гирифтааст, барои рисолаи номзадӣ аз се то 5 сол кифоягӣ мекунад;

5. Дар рисолаи диссертатсионӣ ғалатҳои имлоию техникӣ ба мушоҳида мерасанд, киислоҳи он ба нафъи кор хоҳад шуд.

Норасоиҳои зикршуда ислоҳшаванда буда, арзиши илмии рисолаи диссертатсиониро кам намекунанд.

Муаллифи диссертатсия вазифаҳои дар наздаш гузоштаро муваффақона ба анҷом расонидааст. Рисолаи диссертатсионӣ ва автореферати диссертатсия аз нигоҳи мундариҷаву муҳтаво, мазмун, сохтор ва ҳаҷм ҷавобгӯи талабот мебошад. Мақолаҳое, ки довталаби дараҷаи илмӣ оид ба мавзуи таҳқиқшаванда нашр намудааст, муҳтавои асосии диссертатсияро фаро гирифтаанд.

Рисолаи диссертатсионии Мулоева Нишона Сангмадовна бо ихтисоси илмии интихобнамудаи муаллиф мувофиқат менамояд. Мавзуи диссертатсия ва мазмуну муҳтавои он ба доираи мавзуъ ва масъалаҳои таҳқиқӣ, ки дар шиносномаи ихтисоси илмии 6D050400 – Рӯзноманигорӣ (6D050401 – Рӯзноманигорӣ) таъйин шудаанд, комилан мувофиқат мекунад.

Коркарди амалии натиҷаҳои таҳқиқ ва нашри таълифоти илмӣ дар мавзуи диссертатсия ба меъёр ва талаботи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷавобгӯ мебошанд.

Хулоса, диссертатсияи Мулоева Нишона Сангмадовна дар мавзуи «Мавқеи жанри репортаж дар барномаҳои иттилоотии телевизион (дар

мисоли шабакаҳои телевизионии «Тоҷикистон» ва «Ҷаҳоннамо» (солҳои 2010-2022))» ба талаботи бандҳои 31, 33, 34 ва 35-и Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, таҳти № 267 тасдиқ шудааст, ҷавобгӯ буда, муаллифи он сазовори дарёфти дараҷаи илмии доктори фалсафа (PhD) - доктор аз рӯйи ихтисоси 6D050400 – Рӯзноманигорӣ (6D050401 – Рӯзноманигорӣ) мебошад.

Муқарризи расмӣ:
доктори илми филология, профессор,
сардори хадамоти матбуотии Муассисаи
таълимии байнидавлатии
таҳсилоти олии «Донишгоҳи (славянӣ)
Россия ва Тоҷикистон» **Муллоев Ш. Б.**
20 майи соли 2024

Суроға: 734025, Ҷумҳурии Тоҷикистон,
шаҳри Душанбе, ноҳияи Шоҳмансур,
кӯчаи Зафар бинои 229, ҳуҷраи 24
Тел.: (+992) 93-500-57-50.
E-mail: mulloev_sharif@mail.ru

Имзои **Муллоев Шариф Боқиевичро** тасдиқ мекунам:
Сардори шуъбаи кадрҳои Муассисаи таълимии
байнидавлатии таҳсилоти олии "Донишгоҳи
(славянӣ) Россия ва Тоҷикистон" **Раҳимов А. А.**

Суроға: 734025, Ҷумҳурии Тоҷикистон,
шаҳри Душанбе, кӯчаи М. Турсунзода, 30.
Телефон: (+992) 37-221-35-50.
E-mail: rtsu.tj
20 майи соли 2024